

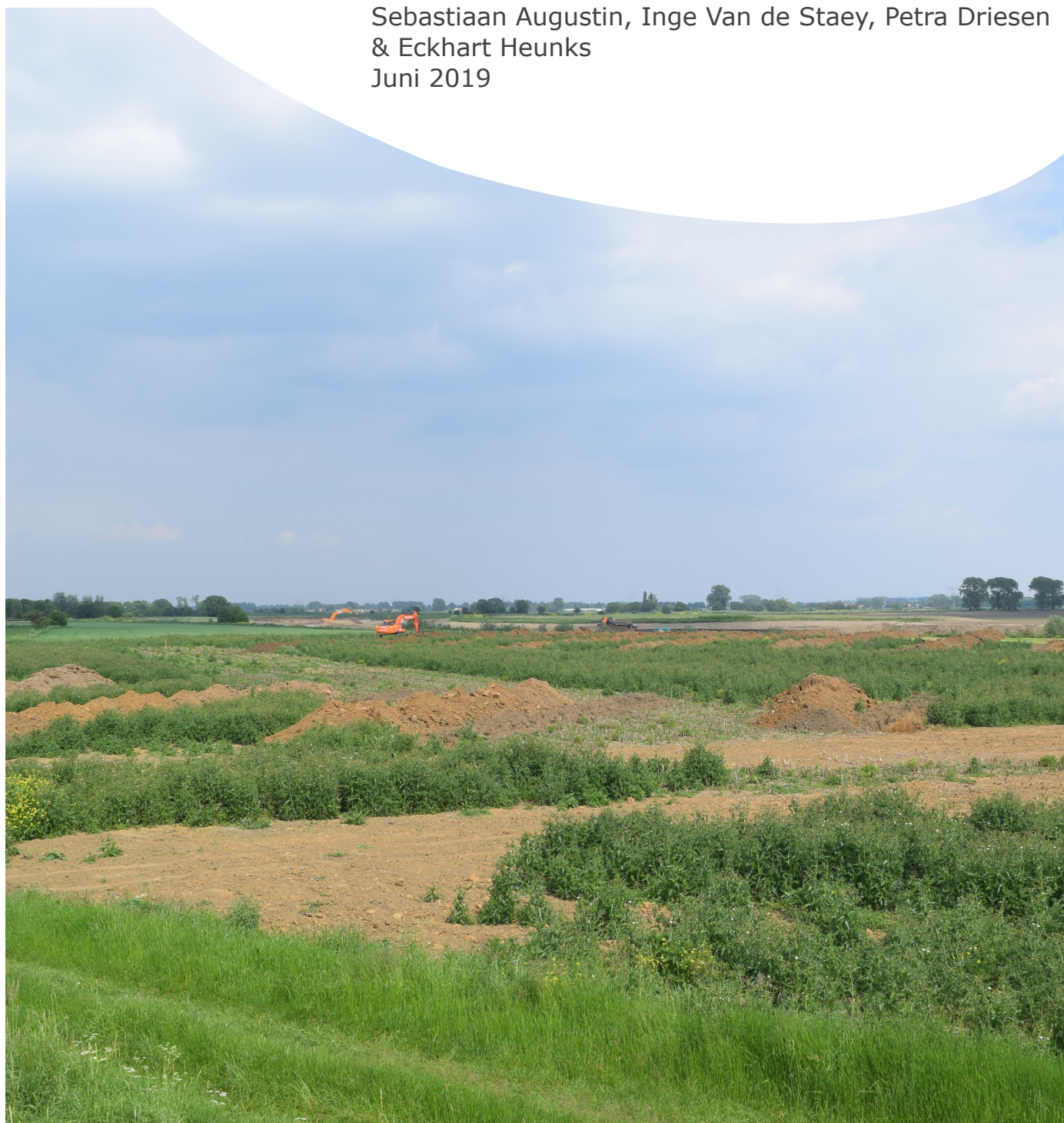
RAPPORT 752

Nota Elen, Elerweerd

Zone 3: Grindwinning Elerweerd
Deelgebied 1c, deel 2

Deel 2: Programma van maatregelen

Sebastiaan Augustin, Inge Van de Staey, Petra Driesen
& Eckhart Heunks
Juni 2019

DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. Gemotiveerd advies

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Initieel werd door *ARON bvba* een archeologienota voor een uitgesteld traject (ID 9248) opgesteld bestaande uit een bureauonderzoek. Op basis van dit onderzoek was het niet mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed, de waarde daarvan (kennispotentieel) en de omgang hiermee. Daarom was aanvullend vooronderzoek noodzakelijk.

Het programma van maatregelen van de archeologienota voorzag in een verder aanvullend vooronderzoek van de transportzone Kogbeek (zone 1), de irrigatiezone (zone 2) en de grindwinningzone (zone 3) en in de vrijgave van de waterplas 'Meerheuvel', de overslag- en depotzone en de toegangsweg (*Afb. 1*). Vermits de werken gefaseerd zullen uitgevoerd worden – met eerst de aanleg van de transportzone Kogbeek (zone 1) en vervolgens de weerddverlaging en de grindontginning van zuid naar noord (zone 3) en tot slot de aanleg van het irrigatienetwerk (zone 2) – geldt dit ook voor het vervolgonderzoek. Als gevolg hiervan diende voor zowel zone 1 als zone 2 een aparte nota opgemaakt te worden. Gezien de werken in zone 3 in afzonderlijke werkzones van ca. 10 ha groot zullen uitgevoerd worden, is het eveneens noodzakelijk om ook voor deze zone per werkzone een afzonderlijke nota op te maken. In de in akte genomen archeologienota werd echter aangeraden om bepaalde vooronderzoeken zoals bijvoorbeeld het landschappelijk bodemonderzoek, de veldkartering en het geofysisch onderzoek – indien deze noodzakelijk en/of mogelijk bleken – toch in één fase over het onderzoeksgebied uit te voeren zodat voor dit gebied een totaalbeeld ontstaat van het paleolandschap en de archeologische potentie ervan.

Na de in akte name van de ingediende archeologienota bleek dat de grindvoorraad in de aangrenzende ontginning Booien-Veurzen minder omvangrijk was dan oorspronkelijk gedacht. Om een stilstand en een geraamd economisch verlies tussen de 10 en de 15 miljoen te vermijden diende de ontginning Elerweerd van zodra deze vergund werd (d.d. 20/03/2019) onmiddellijk opgestart te worden. Om de ontginningswerken zo weinig mogelijk te hinderen was het van belang dat de archeologische vooronderzoeken in de transportzone Kogbeek (zone 1) en in de deelgebieden 1c, 1d, 2 en 3 van de grindwinning (zone 3) zo snel mogelijk werden uitgevoerd.

Het landschappelijk bodemonderzoek van zone 1 en zone 3, deelgebieden 1c, 1 d, 2 en 3 ging in januari 2019 van start en liep met tussenpozen tot in april 2019. In maart 2019 werd het proefsleuvenonderzoek van de transportzone Kogbeek (zone 1) en het proefsleuvenonderzoek van het zuidelijke deel van deelgebied 1c van de grindwinning (zone 3) uitgevoerd.

De resultaten van deze onderzoeken werden uitgeschreven in twee aparte nota's. De nota van *zone 1: Transportzone Kogbeek* werd op 11/04/2019 ingediend bij het Agentschap Onroerend Erfgoed onder ID 10875 en in akte genomen.

De nota van het zuidelijke deel van deelgebied 1c (*Zone 3: Grindwinningzone*) werd op 02/05/2019 ingediend onder ID 11076. Deze voorzag in een aanvullend programma van maatregelen met bijkomend vooronderzoek met ingreep in de bodem, meer bepaald een proefsleuvenonderzoek, voor het noordelijke deel van deelgebied 1c. Deze archeologienota werd in akte genomen met voorwaarden. Als voorwaarde werd opgenomen dat indien de geul tijdens het onderzoek anders bleek te liggen dan werd verondersteld, de inplanting van de sleuven hierop zou worden afgestemd.

De resultaten van het proefsleuvenonderzoek (2019E216) van het noordelijk deel van deelgebied 1c (*Zone 3: Grindwinningzone*) vormt het onderwerp van de nota die nu voor u ligt.

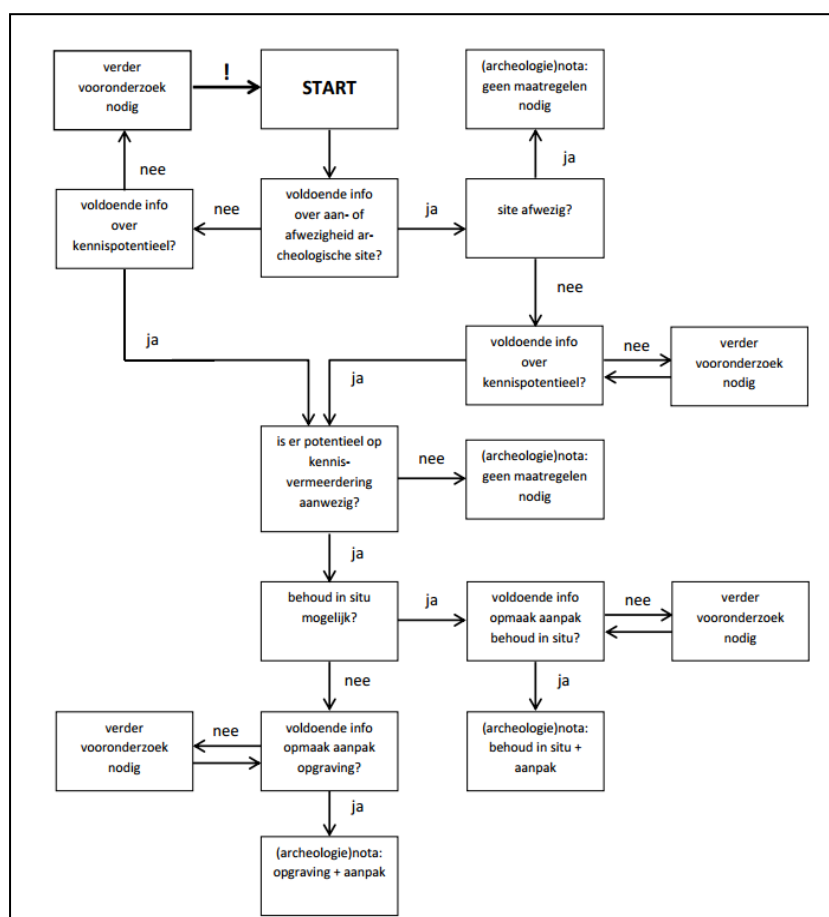
Het programma van maatregelen, zoals omschreven in de akte genomen nota (ID 11076), voorzag in een proefsleuvenonderzoek waarbij haaks op de in het onderzoeksgebied aanwezige restgeul 2 m brede, parallelle proefsleuven aangelegd zouden worden. Het onderzoek diende zich in eerste instantie te focussen op de zone buiten de restgeul t.t.z. op de hogere gelegen delen van het landschap evenals op de flanken van de restgeul (tot

10 m in de geul). Dit betreft een 1,4 ha groot gebied. Indien op de flanken van de geul archeologische indicatoren (sporen en/of vondsten) zouden worden aangetroffen, diende de zone van de restgeul plaatselijk mee in het proefsleuvenonderzoek opgenomen te worden. Ook diende in dat geval extra aandacht besteed te worden aan het kunnen voorkomen van archeologische sporen op een dieper, bedekt niveau. Indien deze situatie zich voordeed, diende dit dieper niveau ook onderzocht te worden. Indien nodig moest hierbij overgeschakeld worden op 4 m brede, getrapt aangelegde proefsleuven. Het Agentschap legde als bijkomende voorwaarde op dat indien de geul tijdens het onderzoek anders bleek te liggen dan werd verondersteld, de inplanting van de sleuven hierop zou worden afgestemd.

Het programma van maatregelen werd tijdens het uitgevoerde onderzoek gevolgd. Het was niet nodig om de inplanting van de sleuven aan te passen: de restgeul bleek immers te liggen waar verwacht. Noch was het nodig om de sleuven richting de geul uit te breiden.

In totaal werd 2078 m² of 7,9 % van het totale onderzoeksterrein (2,6 ha) onderzocht door middel van 20 sleuven en vijf kijkvensters. Van de afgebakende zone (1,4 ha) komt dit neer op een percentage van 14,8 %.

Het proefsleuvenonderzoek wijst op de aanwezigheid van een archeologische site. Na afloop van het vooronderzoek was voldoende info bekend over het kennispotentieel ervan (Afb. 49).

Afb. 49. Beslissingsboom bij de afweging voor de noodzaak van verder vooronderzoek en/of een opgraving (Bron: OE, CGP 2.0, p. 31).

1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied

Op basis van de aangelegde profielputten kan de paleolandschappelijke situatie – met een centrale geul uit het Laat-Atlanticum en flankerende kronkelwaarden met ondiepere grindvoorkomens en aflopende profielen – bevestigd worden. De centrale geul is aan de zuidzijde evenwel iets breder dan verwacht en opvallend diep in de binnenbocht. De meest oostelijke geul die tijdens het booronderzoek in slecht één boring aangetroffen werd, blijkt een groter gebied te bestrijken binnen de plangrenzen en is in meerdere sleuven, in het noordoosten, vastgesteld.

De geul lijkt zelfs iets stroomafwaarts van deelgebied 1C in directe verbinding te staan met de centraal door het gebied lopende geul.³⁹ Daarmee kan de hypothese worden uitgesloten dat het een eventuele nieuwe jongere Maasgeul betreft die de Laat-Atlanticum kronkelwaard heeft aangesneden. De geul maakt daarentegen integraal onderdeel uit van het complex van kronkelwaarden, riviereilanden en geulen die de Laat-Atlanticum Maas blijkbare kenmerkte.

Het proefsleuvenonderzoek van het noordelijke deel van deelgebied 1c leverde slechts twee archeologische sporen op. Het betreft twee kuilen die op de kronkelwaarden aan weerszijden van de centrale geul gelegen zijn. Deze sporen zijn op basis van hun stratigrafische positie met enige voorzichtigheid in de late bronstijd of de ijzertijd te dateren. De verscheidene fragmenten handgevormd aardewerk die als losse vondsten in het onderzoeksgebied werden aangetroffen, wijzen eveneens in deze richting.

De aanwezigheid van kuilen kan wijzen op het voorkomen van een nederzetting. Het proefsleuvenonderzoek leverde echter geen sporen op, zoals bijvoorbeeld paalsporen, die duiden op de aanwezigheid van gebouwen (spiekers, woonhuizen,...). Dit heeft zeer waarschijnlijk te maken met de ligging van de aangetroffen sporen in een laagte die nog steeds kon overstromen. De twee in het onderzoeksgebied aangetroffen sporen kunnen dan ook als off-site fenomenen beschouwd worden.

De bewoning moet eerder gezocht worden in de hoger gelegen delen rondom deze laagte. Dit kan hogerop op de kronkelwaarden zelf zijn, of op de meer ten zuiden of ten westen gelegen hoger gelegen delen. We denken dan in eerste instantie aan de grindkop (Laat-Pleniglaciaal terras) in het zuidoostelijk deel van deelgebied 1c waarop en waarrond tijdens het proefsleuvenonderzoek van dit deel van deelgebied 1c het merendeel van de losse vondsten werden aangetroffen. Het onderzoek leverde hier echter geen sporen op. Dit heeft te maken met het feit dat de grindkop sterk verspoeld geweest is. Natuurlijk kan de bewoning zich ook ten westen en dus buiten het onderzoeksgebied bevonden hebben, op het aldaar aanwezige terrasrestant.

1.3 Impact van de geplande bodemingrepen

De initiatiefnemer plant in een gebied met een oppervlakte van in totaal 163 ha een grindwinning, waarna het gebied wordt heraangevuld met dekgrond en vulzand. Na afronding van de graafwerken krijgt het onderzoeksgebied een herbestemming als natuurgebied (*Afb. 15: roze, Afb. 16, Afb. 17: rode contour, Afb. 18, zie ook BIJLAGE 4*).

De grindwinning zal niet in eenmaal uitgevoerd worden, maar zal in afzonderlijke werfzones of deelgebieden van ca. 10 ha groot gebeuren (*Afb. 17, deelgebieden 1c, 2 tem 8, 9a, 10 t.e.m. 15*). De werken zullen starten in het uiterste zuidelijke punt van het ontginningsgebied waarna de werfzone opschuift in noordelijke richting, om te eindigen ter hoogte van de dijk te Heppeneert (noordgrens van het project Elerweerd). Deelgebied 1c betreft de eerste werfzone die aangesneden wordt en is in totaal 6 ha groot. De ontgrindingswerken starten met een machinale verwijdering van de dekgrond (gemiddeld 2,4 m dik) gevolgd door een ontgrinding tot max. 20 m diepte door middel van een elektrisch aangedreven drijvende grindbaggerinstallatie.

1.4 Bepaling van maatregelen

Ondanks de aanwezigheid van een archeologische vindplaats wordt voor het noordelijke deel van deelgebied 1c geen verder vervolgonderzoek geadviseerd. Het proefsleuvenonderzoek leverde slechts twee archeologische sporen op. Beide sporen waren vaag afgelijnd en ondiep bewaard. De datering van deze sporen blijft wegens het ontbreken van vondsten daarnaast onzeker, noch of enige relatie tussen de sporen bestaat. Verwacht wordt dat bijkomend onderzoek van de vindplaats niet zal leiden tot kenniswinst.

³⁹ Mede op basis van een eerste analyse van de veldresultaten van het lopende proefsleuvenonderzoek in de aangrenzende deelgebieden 2 en 3.

Er moeten daarom geen maatregelen getroffen worden en er wordt bijgevolg geen *Programma van Maatregelen* opgemaakt.

Dat er geen verder archeologisch onderzoek nodig is, neemt niet weg dat de aannemer/uitvoerder van de werken gehouden blijft aan de meldingsplicht van archeologische vondsten moesten deze toch worden aangetroffen. De context zit vervat in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en beschermt de vondst en haar vindplaats tot tien dagen na het vinden.

BIBLIOGRAFIE

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 3.0.

ARCHEOLOGISCHE VERWACHTINGSKAART MAASGOUW (2009)

www.sam-limburg.nl/download-document/216.html

AUGUSTIN S., DRIESEN P. & HEUNKS E. (2019a) *Nota Elen, Elenerweerd. Zone 1: Transportzone Kogbeek*. Tongeren.

<https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/10875>

AUGUSTIN S., DRIESEN P. & HEUNKS E. (2019b) *Nota Elen, Elenerweerd. Zone 3: Grindwinning Elerweerd. Deelgebied 1c, deel 2*. Tongeren.

<https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/11076>

BAEYENS, L & SANDERS, J (1989) *Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij de kaartblad Stokkem 64W & Heppeneert 64E*, Brussel..

BAEYENS, J. & SANDERS, J. (1990) *Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Ophoven 49E*, Brussel.

BALL, TEBBENS & VAN DE LINDE (red.) (2018), *Het Maasdal tussen Eijsden en Mook. De bewonings- en gebruiksgeschiedenis van het Maasdal op basis van archeologisch onderzoek in het Malta-tijdperk. (Nederlandse Archeologische Rapporten 060)*, Amersfoort.

BEERTEN, K. (2005) *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart: kaart 26 (Rekem)*, Leuven.

BESTEMMINGSPLAN OHÉ EN LAAK, GEMEENTE MAASGOUW (2011)

https://www.planviewer.nl/imro/files/NL.IMRO.1641.BPL009-OH01/t_NL.IMRO.1641.BPL009-OH01.pdf

CAMMAER C. (sd) *Geologie en morfologische ontwikkeling van de Maasvallei*.

CELIS D., STEEGMANS J., VAN DE STAET I. EN WESEMAEL E. (2016) *Prospectie met ingreep in de bodem aan de Industrieweg te Lanaken (grenspaal 96, deel 1). Onderzoek uitgevoerd in opdracht van Leembank cvba*. ARON Rapport 273.

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0.

CONYERS L.B. (2013) *Ground-Penetrating Radar for Archaeology, 3th ed.*, Plymouth, p. 1-6.

DE CLERCQ W., BASTIAENS W., DEFORCE K., DESENDER K., ERVYNCK A., GELORINI V., HANCA K., LANGOHR R. EN VAN PETEGEM A. (2001) *Waarderend en preventief archeologisch onderzoek op de Axxes-locatie te Merelbeke (prov. Oost-Vlaanderen): een grafheuvel uit de Bronstijd en een nederzetting uit de Romeinse periode*, *Archeologie in Vlaanderen* VIII, 123 – 164.

CREEMERS, G. & P.M. VERMEERSCH (1989) *Meeuwen-Donderslagheide: a Middle Neolithic site on the Limburg Kempen plateau*, *Helinium* XXIX/2, 206-226.

DEEBEN, J. & E. RENSINK (2005) *Het Laat-Paleolithicum in Zuid-Nederland*, In: Deeben et al. (eds.), *De Steentijd van Nederland*, *Archeologie* 11/12, 171-199.

DE GROOTE K. (2015) *Technische en typologische analyse van het aardewerk uit drie afvalcontexten (13de-16de eeuw) afkomstig uit de cisterciënzerinnenabdij van Herkenrode*, *Relicta* 13, 201-300.

DE GROOTE K. & De Winter N. (2017) Het middeleeuws en postmiddeleeuws aardewerk, in: Ervynck A. en A. Vanderhoeven (red.), *Het archeologisch en bouwhistorisch onderzoek van de O.L.V.-basiliek van Tongeren (1997-2013). Deel 2 : Studie van de vondsten, Relicta Monografieën 12*, Brussel, 191-221.

DE WINTER N. & WESEMAEL E. (2014) *Archeologische evaluatie en waardering van een Romeinse site op het plateau 'De Kommel' (Dilsen-Stokkem, Provincie Limburg)*. Studie in opdracht van de Vlaamse Overheid, Agentschap Onroerend Erfgoed.

DRENTH, E., H. HEIJMANS & D. KEIJERS (2003) *Sporen van de Stein-groep te Ittervoort, gemeente Hunsel, provincie Limburg, Nederland*, *Notae Praehistoricae* 23, 135-140.

DRIESEN P. & VAN DE STAAY I. (2018) *Archeologienota Elen, Elenerweerd. Projectgrindwinning*. Tongeren.
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/9248>

ELLENKAMP G.R. (2017) *Meerheuvel Noord. Weerdverlaging Grensmaas te Dilsen-Stokkem. Verkennend booronderzoek met profielputten (RAAP Notitie 6170)*.

ELLENKAMP & HENSEN (2018a), *Projectgrindwinning Elerweerd en Flankerend Irrigatieproject te Dilsen-Stokkem en Maaseik. Update bureauonderzoek. Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek – 2018G37. RAAP-Rapport 3430*, Weert.

ELLENKAMP G.R. (2018b), *Booien, Veurzen, Molenveld-Groeskens en Meeswijk. Weerdverlaging Grensmaas te Dilsen-Stokkem. Verkennend Booronderzoek en profielputten. RAAP-notitie 6318*, WEEP.

GAFFNEY C. (2008) *Detecting trends in prospecting for the past: fifty years of geophysical survey (Archaeometry, 50)* p. 313-336.

GAFFNEY, C. & J. GATER (2010) *Revealing the Buried Past. Geophysics for Archaeologists*, Stroud.

HANECA, K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. EN ERVYNCK A. (2016) *Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. (Onderzoeksrapport 48, OE)*, Brussel.

HAAREN, H.M.E. van & P.J.R. MODEERMAN (1973) *Ein mittellneolithischer Fundort unter Koningsbosch, prov. Limburg*, *Analecta Praehistorica Leidensia* VI, 1-49.

HOEBRECKX M. & WESEMAEL E. (2017) *Nota Tongeren, Industrie Oost. Uitbreiding van het bedrijventerrein Tongeren Oost: Fase 2. ARON rapport 530*, Tongeren.

HEYMANS, H. & P.M. VERMEERSCH (1983) *Siedlungsspuren aus Mittel- und Spätneolithikum, Bronzezeit und Eisenzeit in Geistingen (Provinz Limburg)*, *Archaeologia Belgica* 255, 15-64.

ISARIN, R., R. ELLENKAMP, E. HEUNKS, J. DE KRAMER, R. PAULUSSEN, L. TEBBENS & F. ZUIDHOFF, (2015a), *Geomorfogenetische kaart Maasdal (GKM) tussen Mook en Eijsden*. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed & Rijkswaterstaat.

ISARIN, R., E. RENSINK, R. ELLENKAMP EN E. HEUNKS, (2015b), *Archeologische verwachtingskaart Maasdal (AVM) tussen Mook en Eijsden, Verantwoording Methodiek en Kaartbeeld*. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed & Rijkswaterstaat, Amersfoort.

LUNING, J. (1967) *Die Michelsberg Kultur. Ihre Funde in zeitlicher und räumlicher Gliederung*. Bericht der Römisch-Germanischen Kommission 48, Darmstadt

LUYPAERT, I., M. DE BIE & P.M. VERMEERSCH (1993) *Dilsen-Dilserheide III (prov. Limburg) Midden-Neolithisch aardewerk op een Laat-Mesolithische site*, (Archeologie in Vlaanderen III), Zellik, 7-35.

MODDERMAN, P.J.R. (1964) *The neolithic burial vault at Stein*, *Analecta Praehistorica Leidensia* I, 3-16.

NIJSSEN E., COENAERTS J. & VAN DIJK X. (2017) Prospectie met ingreep in de bodem te Meerheuvel-Noord, Dilsen-Stokkem (Provincie Limburg) (ABO Archeologische Rapporten 218).

PALS A., INDEHERBERG M., CAMMAER C., PUTZEYS G. en BEYENS W. (2018) *Infrastructuurwerken Haensberg te Ophoven. Aanmelding project-MER*

PAULISSEN E. (1973a) *Morfologie en Kwartairstratigrafie van de Maasvallei in Belgisch Limburg*, Leuven.

PAULISSEN E. (1973b) *Het landschap van de Romeinse Maasvallei in Belgisch Limburg*, Brussel.

SCHMIDT A., LINFORD P., LINFORD N., DAVID A., GAFFNEY Ch., SARRIS A. & FASSBINDER J. (2015) *EAC Guidelines for the Use of Geophysics in Archeology: Questions to Ask and Points to Consider*.

SCHREURS J. & F. BROUNEN (1998) *Resten van een Michelberg aardewerk op de Schelsberg te Heerlen. Een voorlopig bericht*, *Archeologie in Limburg* 76, 21 – 35.

TOELICHTINGSNOTA (v4 – 18/09/2018), *Aanvraag Omgevingsvergunning: Projectgrindwinning Elerweerd Dilsen-Stokkem en Maaseik*.

TOL A.J., VERHAGEN J.W.H.P. & VERBRUGGEN M. (2012) *Leidraad inventariserend veldonderzoek. Deel: karterend booronderzoek versie 2.0*.

VAN DIJK, X. (2012), Een archeologische waarden- en verwachtingskaart voor plangebied Elerweerd, gemeente Dilsen-Stokkem en Maaseik. *RAAP-rapport* 2608. Weesp.

VAN RANST E. EN SYS C. (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*, Gent.

VERHAGEN, J.W.H.P., RENSINK E., M. BATS & CROMBÉ PH. (2011) Optimale strategieën voor het opsporen van Steentijdvindplaatsen met behulp van booronderzoek. Een statistisch perspectief (*Rapportage Archeologische Monumentenzorg* 197).

M. VERHOEVEN, G.R. ELLENKAMP & D.M.G. KEIJERS (2010) Een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart voor de gemeente Echt-Susteren. Deelrapport II: Landschap en archeologie, *RAAP-rapport*. 1951.

VISSER C.A., GAFFNEY C. en HESSING W.A.M. (2011) *Het gebruik van geofysische prospectietechnieken in de Nederlandse archeologie. Inventarisatie, analyse en evaluatie van uitgevoerde onderzoeken tussen 1996 en 2010*, V10-1968.

ZUIDHOFF J. & HUIZER J. (2015), De noordelijke Maasvallei door de eeuwen heen. *ADC Monografie* 19, Amersfoort.

Websites:

cartoweb.be

dov.vlaanderen.be

klip.agiv.be

<http://cai.onroerenderfgoed.be>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695¶m=inhoud&ref=search>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317¶m=inhoud&ref=search>

<http://imagebase.ubvu.vu.nl/cdm/fullbrowser/collection/krt/id/5616/rv/compoundobject/cpd/5629/rec/1>

http://old.european-archaeological-council.org/files/eac_guidelines_2_final.pdf

<http://targetgeophysics.com/nl/technologie/magnetometry>

<https://archeologieinnederland.nl>
<https://besluiten.onroerenderfgoed.be/besluiten/5968/bestanden/16752>
<https://geo.onroerenderfgoed.be/>
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten>
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus>
https://onderzoeksbalans.onroerenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie/methoden_en_technieken/terre_inevaluatie/geofysisch_en_geochemisch
https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf
https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/projects/downloads/Begrippenlijst_feb2013.pdf
https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf
<http://www.projectgrindwinningscomite.be/projecten.html>
<http://www.rlkm.be/nl/hoge-kempen/erfgoed-databank/text/>
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121924>
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121703>
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121933>
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/86166>
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/71351>
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/71350>
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/86059>
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/73362>
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/300128>
www.cartesius.be
www.geopunt.be
www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf

